

Kruip-door-sluip-door: Begin- en eindpunt van de wandeling is het informatiepaneel in Lettelbert. Onderweg veel bloeiende springbalsemien en een vogelkijkhut. FOTO'S COR DE KOCK

De wetlands van Groningen

Wandelroute Groningen

De Lettelberterpetten? Het is een moerasbosje waar duizenden ganzen neerstrijken. Vroeger was het 't domein van Olde Mart.

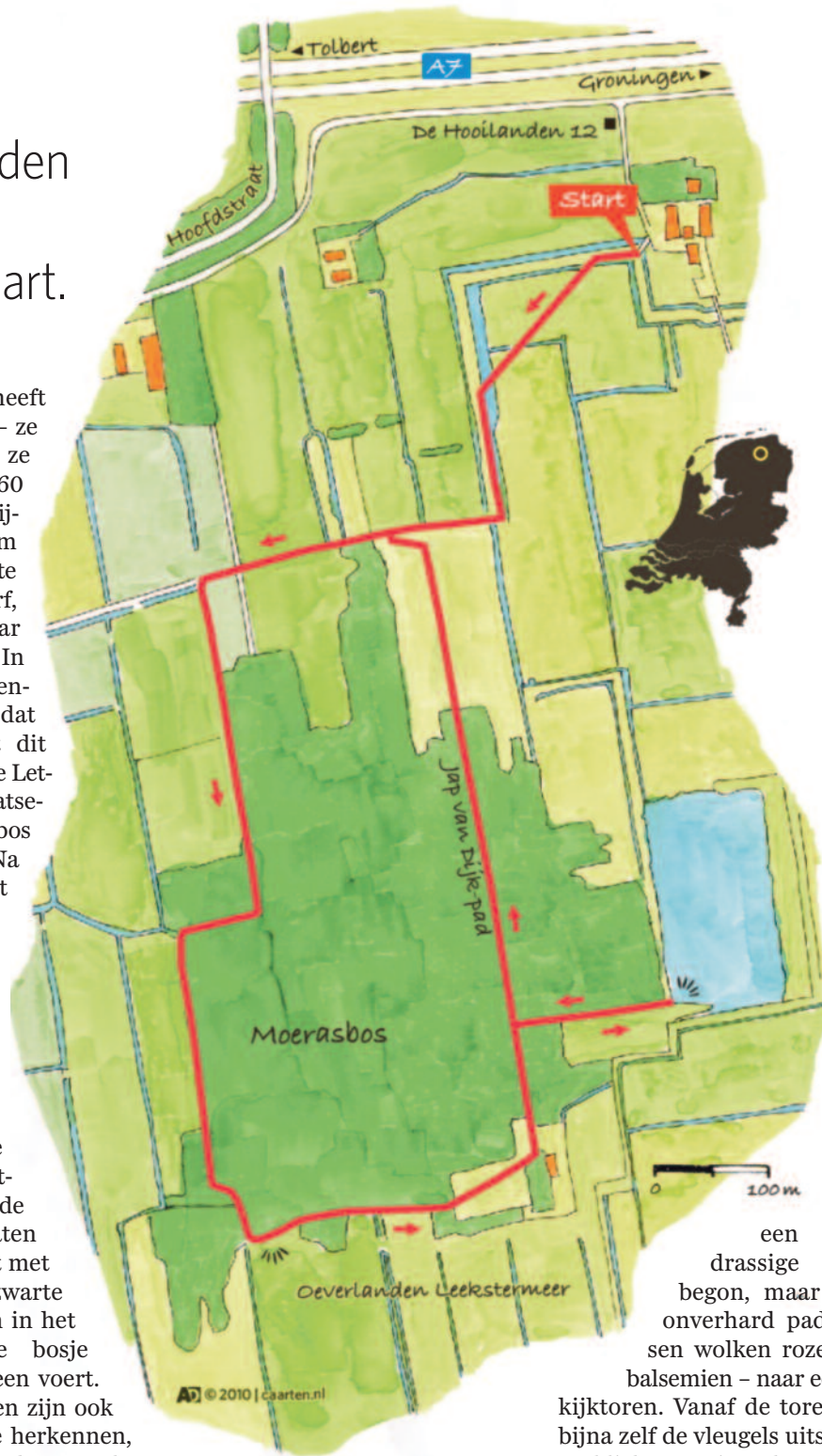
Olde Mart zou er misschien om moeten grinniken: als ze wist dat de bodem waarin ze zwoegde en ploegde nu een trekpleister is voor wandelaars. Wie Olde Mart is? En waar Lettelbert ligt? Tussen Drachten en Groningen ligt afslag Leek. Die voert via een zee van groen naar Lettelbert. 'De kleine buurt' betekent dat, en dat is niets teveel gezegd over dit dorpje met ongeveer tweehonderd inwoners. Zij leven nu vooral van de landbouw en veeteelt, er staan enkele fraaie boerderijen, maar het dorp heeft ook andere herinneringen. Uit de tijd dat turf de belangrijkste bron van inkomsten was, toen tussen de Drentse zandgronden en de Groningse klei nog uitgestrekte veengebieden lagen.

Het winnen van turf was loodzwaar werk, maar het loonde de moeite totdat eind 19de eeuw het bruine goud werd vervangen door steenkool. In Groningen – dé ververersstad van het noorden – hield men vol tot begin 20ste eeuw. Een zo'n doordouwer was de oude Martje Kuper.

Martje heeft het mooi voor el-

kaar. Haar leven heeft een somber randje – ze woonde alleen en ze verdrong rond 1960 vlakbij haar boerderij – maar haar naam leeft voort. Ze werkte zo lang in het turf, dat er een bos naar haar is genoemd. In het uitgestrekte veenweidelandschap dat Leek omringt, ligt dit kleine moerasbos, de Lettelberterpetten, plaatselijk bekend als het bos van Olde Mart. Na haar overlijden is het bos aangekocht door het Groninger Landschap, hun eerste bezit bij het Leekstermeer. De Lettelberterpetten zijn petgaten die zijn ontstaan waar de veenbodem werd uitgebaggerd voor de turfwinning. De gaten groeiden weer dicht met bomen; vooral zwarte elzen zijn er te zien in het grillige rommelige bosje waar het pad omheen voert. Op sommige plekken zijn ook de legakkers nog te herkennen, de smalle stroken land waarop het veen te drogen werd gelegd. Het water werd via een kanaal – 't Wiekje van Martje Kuper – afgevoerd naar het Leekstermeer, ten zuiden van de Lettelberterpetten. Niet zomaar een moerasbos is het, Groninger Landschap noemt het een spannend moerasbos. Een griezelig veenlijk vind je er niet, maar wel allerlei bijzondere planten – zegge en krabbescheer bijvoorbeeld – en vrij zeldzame dieren. Er leven waterspitsmuizen,

dwergmuizen, roerdompen en watersnippen, en ook wezels en hermelijnen. Het gebied is zelfs aangewezen als internationaal belangrijk wetland, onder andere omdat hier 's winters duizenden kolganzen bivakkeren. En wie in het najaar de laarzen aantrekt, zal het gekwetter van honderden sijsjes horen die dan de zaden uit de elzenpropfen komen snaaien. Verderop voert het pad – dat als

wat, waar & hoe

■ De route

Deze route van 2,5 km is bewegwijzerd met geelwitte paaltjes. De folder is te downloaden op de site van Het Groninger Landschap.

In de winter kan het gebied erg drassig zijn, en dan zijn hoge, waterdichte schoenen met een goed profiel een uitkomst.

■ Start-/eindpunt

Het informatiepaneel Hooilanden 12 te Lettelbert, gelegen langs de weg Drachten - Groningen.

■ Met het openbaar vervoer

Van Groningen CS Q-liner 316 (Qbuzz) richting Leek, halte Rijksweg A7 in Midwolde. Verder met regiotaxi Midden-Groningen naar de Hooilanden, circa 36 min, reserveren verplicht. Vanaf de Randstad minimaal 4 uur reistijd.

■ Horeca

Dichtstbijzijnde horeca is in Lettelbert, op 2 tot 3 km afstand van de route.

■ Honden

Mits aangeliend, toegestaan

■ Meer informatie

Downloaden van deze en andere routes kan bij Het Groninger Landschap (050 313 5901): www.groningerlandschap.nl

een brede drassige grasdijk begon, maar nu een onverhard pad is, tussen wolken roze springbalsemien – naar een vogelkijktoeren. Vanaf de toren zou je bijna zelf de vleugels uitslaan, zoveel licht en ruimte komt er op je af. Een weidse vlakte van water en grasland strekt zich uit waar zwanen, ganzen, reigers en rustig hun dagelijkse gangetje gaan. Beetje zwemmen, beetje water slobberen, beetje kuieren.

VOGELKIJKERSBOEK

De oeverlanden van dit Leekstermeer zijn in de winter de plek waar honderden kolganzen en brandganzen fourageren. 's Nachts slapen ze op het meer, overdag

eten ze in de omliggende weilanden. Ze zijn ook te zien vanaf de verderop gelegen vogelkijkhut. In de hut ligt een boek, waarin vogelaars hun waarnemingen kunnen schrijven. Een brommerige bezoeker heeft zijn onvrede geuit over de paden – 'gemalen vinexwijk' noemt hij het bouwafval en de stenen die op het wandelpad zijn uitgestrooid – maar de meeste bezoekers hebben zich zo te lezen wel vermaakt. Iemand heeft op één dag een meerkoet gesignaleerd, een bergeend, een wilde eend, een grauwe gans en een do-daar. Het wachten is nog op Groenerick, de uit Beekse Bergen ontsnapte pelikaan. Het is ondenkbaar dat Groenerick lang uit deze vogeloase wegblijft.

—Nanda Raaphorst

Beleef

Het Groninger Landschap

■ De twaalf provinciale Landschappen en het AD maken samen deze pagina. Het Groninger Landschap is een van de twaalf landschappen die de natuur dichtbij huis veiligstellen voor de toekomst. Dat kan mede dankzij de steun van een groot aantal donateurs en de Postcode Loterij.